

VESTUL ROMÂNIEI

Ziar independent Românesc în Oradea-Mare.

REDACTIA și ADMINISTRATIA :
Căminul Francisc Deák No. 2.
Telefon 10-02.

Director-Fondator : ȘTEFAN MĂRCUȘ.

ABONAMENTE:

Pe un an . . . . . 450 Lei
Pe trei luni . . . . . 120 Lei
Pe una lună . . . . . 45 Lei

RĂVAȘ

„Maturul corp“ a luat vacanță. Se-
cr ordinară a Adunării deputaților s'a
t. at. O epocă în drumul spre consoli-
sa sfârșit, pentruca lupta politică, cu a-
mle supramerituoase să ia cursul
Totul să desfășoare, în vîi con-
ieri, și drept au numai aceia, cari sunt
și de adevărul principiilor cărora le
. c. Ei sunt puține! Fieea omenească
, a, din caracterul individului convin-
le tot felul. Zeii sunt nemiloși. Unii
le leilor, alții Bachanalelor, alții șerpilor,
ptipilelor și goangelor.
trătrânel Chronos îl așteaptă pe unul
să să-i sosească ziua, și'l va judeca, —
ră rămânând pradă discompunerii pute-
in care a fost umbrît.
afaturitate va lumina unde nu rămîne
ec!

***

Polgaria țară învecinată cu pași mari
este mari încercări, cari își au în-
lor și asupra referințelor dela noi
șii noștri Dunărea-i graniță bună,
ulul nu are hotare. Vântul bate de
Dunăre, dovedește forța popoarelor,
oate fi ținută la adăpost, dar învin-
e, doboară idoli făuriți, spre a da liber
la larg a libertăților omenești . . .
sdispar indivizii, dispar micile interese,
d drept conștiința națională.

De aceea-i prigonit Stambuliinsky,
a cea energia vechilor puteri conzervate
te cu profesorul Tzancoff a evoluat
așaria mai de vreme, aceea ce va
și în Rusia.

Șol, trebuie să fim tari, ca să privim
te evenimentele din alte țări. Se im-
o muncă devotată numai intereselor
teiei, care alcătuește acest stat.

***

ques M. Elias este biruitorul, pe
este român ca să nu-l proslăvească.
ituit bogăție pentru săraci, pentru cul-
în semn de recunoștință față de
acari i-au fost tovarăși în adunarea
olor. Acest fapt este cea mai pozitivă
tatație a timpului din urmă. El să ridică
siste toate evenimentele zilei. În urma
ese vor crește generații întregi — mul-
ere de binefacere.

Șoi suntem prea mult doritori. Acea
vremea să vedem este ca o învățătură,
ră nu avem mijloacele de a crela din
e determinate, de simbolizii zugrăvi a
m magneizate de aur, să nu nimicim
aște pozitive create.

În învățăm a ne impune prin mândria
r, cari servesc Omenimei întregi.
ca ca el sunt aleșii Domnului în suflet,
și pe pământ!

Ministrul de finanțe în străinătate

O nouă orientare politică-economică a de-
terminat, pe d. Vintilă Brătianu să plece în
străinătate. El a introdus un regim de naționalizare
acceptat la început cu multă satisfacție. Naționali-
zarea însă a ajuns la piedeci, la cari nu s'a gândit,
și cari singur va trebui să le delătore.

Din 1904 se începe o eră revoluționară,
dela acest termen lumea nu mai are liniștea vre-
murilor. Japonezi, Chinezii, Italiani, Ruși sfârșind
cu evenimentele mai noi din Bulgaria, peste toate
popoarele a trecut vântul revoluționar. Revoluțiile
până la 1914, au pregătit terenul loviturii groaz-
nice, care a trebuit să deie capitalismul, — glo-
bului lumesc. Aproape la toate revoluțiile cari
s'a perândat de-atunci încoace a fost nota
națională mai mult o semnificație exterioară.
Vedem că nu se poate face liniște, până-ce sta-
tele nu vor ajunge la acord asupra situațiilor
economice. Or în cotro privim, constatăm o ac-
țiune febrilă depusă pentru consolidare, și ori-cât
ar impresiona politica referințele externe-interne,
baza solidității o poate garanta numai creditul
acordat de munca prestată cu conștiință.

Franța caută împrumuturi spre Anglia—
America; Cehoslovacia spre piețele din Franța—
America; — Ungaria privește spre Londra și
Roma; Austria spre Svedia, Statele-Unite și
Anglia. Cu toții caută o orientare, pentru a
asigura dezvoltarea pusă în vârful capului de
psichologia absurdă a mentalității noastre de azi.

Tendința controlului social asupra produc-
țiunii, acest product-invenție sistematică, a zilelor
mai noi determină soliditatea prin care ne
putem prezenta în mod real în fața străinătății.
A trebuit deci să se hotărească și Ministrul de
Finanțe a României să avizeze Străinătatea per-
sonal, în mod direct, asupra prestațiunilor de cari
astăzi suntem capabili.

Bugetul real, pus de bază, este primul ar-
gument puternic. Dispozițiile luate la deize prin
care operațiunile trebuia să devie leul liber, este
un al doilea argument. Consolidarea bonurilor
de tezaur, va fi noua acțiune de credit, iar rez-
olvarea chestiunii reparațiunilor în mod favor-
abil asigură artere nouă de viață.

Indiferent — de producțiune însă, dovadă
chestiunea Rinului, cu greu se desface isoare de
acoperire. Producțiunea acreditează elemente de
subzistență, și oricât va dăinui speculația burse-
lor salubre, molochul se va pleca, dela Paris
până la București, înaintea prestațiunilor de mo-
nedă bine răsunătoare, ca creanță în abundență
a noastră.

Până atunci, nu se va stabili nici leul,
dar nu vom putea intra într-o viață nouă eco-
nomică, care să asigure import-export real, cu
granițe libere și ban scump, precum și împru-
muturi eftine. Fără acestea viața se va scumpi
mai departe iar creditul Țării, dacă nu se va pierde,
va rămânea la un punct negativ.

Aici este importanța acțiunii inițiată de
Ministrul de finanțe, și încât îi va succede să
concretizeze succese în favorul ridicării bariere-
lor comerțului, la produsele de prime necesitate,
la moratoriu acordat, precum în chestiunea re-
parațiunilor, se va stabili cu leul și eftinirea
traului.

Dacă vrem să fie sănătoasă și capabilă la
plățile bonurilor din străinătate și Țara noastră,
va evita să se facă comparații, — juste ori nejuste,
acuma nu o vom discuta, — cu Rusia, Ungaria și

alte țări al căror monedă, nu poate reprezenta
valoarea valutară dela noi.

Cinstea comercială va trebui să o garanteze
d. Ministrul nu numai ca element de civilizație
în țară, dar și ca un criteriu, imperativ, — ho-
tărât în lege.

E destul de cunoscută chestia emiterii bo-
nurilor de tezaur pe care guvernul și-a luat an-
gajamentul de a le achita în valută străină și
la anumite scadențe, împreună cu dobânda stî-
pulată. Or, când a venit scadența statul român
singur, nu a fost în stare să facă față plății
Lumea străină a fost asaltată. Bonurile vechi
s'au retras, și statul a emis bonuri noi pe
un termen de 30 ani cu o dobândă de 4%
garantată de un consorțiu de bănci engleze
și franceze.

La Roma s'a ținut nu de mult congresul
internațional al Camerelor de Comerț, Discuțiile
de acolo, — cari au desvilit rănile grave a vieții
de azi, — au accentuat, că o viață nouă va veni
prin legături internaționale normale nu numai
în viața politică, dar și în viața internațională
a comerțului.

Leul va fi metronomul, care va reaga mai
curând la acțiunea, dela care așteptăm atât de
mult, bine, și care a fost inițiată de Ministrul
de Finanțe.

Prietenia frățească italo-română

Baronul Pompeo Aloisi noul ministru al
Italiai la București îndată ce a venit în țara
noastră și-a manifestat dorința de a cunoaște
cât mai deaproape poporul nostru care e atât
de apreciat și iubit în Italia și a lucra cu deo-
sebită dragoste pentru strângerea relațiilor
Italo-române.

În acest scop a apărut ziarul italian „Nuova
Italia“ la București. Să prezintă în primul arti-
col de fond „Către prietenii români“ (Agli amici
rumeni) și spune „Fascismul italian, al cărui
apostol noi suntem, este un fenomen pur mon-
dial, fără concepții confesionale, și respectând
drepturile fiecăruia. Opera noastră e limitată la
conștiința noastră, dară vă aducem amiciția și
marea simpatie de care vă bucurați în Italia.
Credem că opera care o inaugurăm astăzi, va
fi începutul unor serii de raporturi între celea
două țări“.

Când cetim acestea cuvinte ne informăm,
că un numeros grup de oameni politici și inte-
lectualii italieni, lucrează pentru o cât mai pu-
ternică apropiere între poporul român și cel
italian.

O întărire a relațiilor cu Italia e o ne-
cesitate, de aceea înființarea unei „ligi“ italo-
română o salutăm cu toată căldura. Se va con-
tribui la delăturarea nedumeririlor, cari s'au îm-
pregnat în inimile multor români, în urma eve-
nimentelor din 1918 încoace. Economicește strân-
gerea rândurilor, ar putea aduce foloase reale
în ambele părți.

SINDICATUL ACTORILOR MAGHIARI DIN ARDEAL ȘI BANAT

Ca un dans macabru, ne pare jocul care-înscează directorii și actorii maghiari în întreaga lor presă, în jurul sindicatului artiștilor de teatru maghiar.

Se dă lupta, cu o vehemență ne mai pomenită. Justificarea este individuală, noi îi privim numai mazul care o acopere. Se luptă, că oare trebuie, sau nu, să fie disolvat respective contopit sindicatul maghiar în sindicatul artiștilor români, și se discută cu patimă vrednică de spiritul susceptibil al artiștilor, că oare care dintre domni directori maghiari este mai sincer maghiar, și care servește mai integral cultura maghiară? Precum să vede, platforma discuțiilor lasă largă posibilitatea interpretărilor individuale. S'au ciocnit două valuri, cari în fine nu tind spre altceva, decât la apărarea intereselor materiale și la păstrarea directorilor în acțiune față de artiștii angajați. Este o chestiune financiară-economică care se pune.

În fruntea Sindicatului maghiar a stat până acuma Directorul magiar din Cluj Dr. Ioanovits, asupra lui a adus incriminări grave Directorul Rona din Arad, acel Rona care materialicește a stat în legătură cu trustul concesiunilor maghiare, acel Rona care mai acu un an, era sprijinit în mod efectiv de Ioanovits la Timișoara contra unui alt Director maghiar. Dl Ioanovits a mai avut o afără puțin măgulitoare în anul, 1921 în jurul unor declarații făcute la persoana Inspectorului General al artelor Isac, și mărturisim că vocabularul nostru este sărac în sinceritatea expresiunilor, cu cari s'au cinstit Directorii unii pe alții.

În lupta sindicatului de acuma, la București au intrat și reprezentanții soc. art. rom. în frunte cu Președintele, d. Manoiescu, prin aceea, că în parte a desaprobat desființarea sindicatului maghiar și fuziunea cu societatea actorilor români. Chestiunea poate fi discutată, va învinge totuși o convingere. Atâta timp cât actorii — artiștii, — nu vorbim de directori, — pot fi terorizați de aceia cari le dau pâinea de toate zilele, lupta se dă cu arme neegale, și la un loc este mai potrivită. După cum se vor înființa trupele mixte în noile teritorii, organizarea trupelor în sine, precum operațiunea finanțelor și a agendelor administrative și apărarea drepturilor contracționale, între împrejurările dela noi, se face mai potrivit la București, sub un spirit, care nu poate fi, decât acela al apărării intereselor culturale deopotrivă.

Controlul „efectiv” se poate exercita prin un inspectorat „în toate drepturile sale” la Cluj. Am dori, că înainte de ce s'ar pronunța conducătorii rezonabili, asupra acestui capitol de evoluție naturală, Președintele Soc. actorilor români, în această chestiune să consulte în fond părerea actorilor și a celor interesați. Nu este aceasta numai chestiunea actorilor. Ne interesează și pe noi, fiindcă de dispozițiile cari se vor lua, depinde în cea mai mare parte viitorul artistic de pe aci.

D. Ioanovits rămâne nesincer. Procesele verbale din anul trecut dovedesc că el, — președintele sindicatului maghiar — a dorit și cerut fuziunea cu actorii români, acte mai noi determină aceeași acțiune. Totuși de altă parte, abize din prezenție, — dar admite un congres pentru a hotărâ contra convingerilor aceluia, cari și ei sunt membri în Comitetul executiv a sindicatului maghiar, și astfel, vor fi luat parte la debaterile cu cari au aprobat fuziunea.

Și aceasta nesinceritate ia pregătit calea, pentru a pleca din fruntea societății actorilor maghiari. În congres s'a hotărât ca să fie eschiși directorii Rona din Arad și Fekete din Târgu-Mureșului din sinul sindicatului. Adecă lupta a ajuns la cușite.

Deocamdată se încearcă ca să fie reabilitați înaintea opiniei maghiară aceia, cari de presa lor, au fost luați la răspundere. Unii au învins iar alții au încă speranța, că ei vor judeca asupra desvoltării artistice pe la noi.

Oradea în discuțiile acestea a fost atinsă în mod direct prin persoana d-lui Director și aceea alui Ladislau Gróf, noul candidat de director din Oradea-Mare. Lui Gróf i s'a adus incriminarea că și el a vândut interesele culturii maghiare, că a devenit „denunciant!”

A fost absolvat de păcate. Astfel el se reintoarce liniștit, ca să „aștepte și el, până ce va sosi concesiunea din București.

Conform informațiilor luate din ziarele maghiare din Cluj, d. Șoimescu insp. gen. al teatrelor, la debaterile avute în ședințele sin-

dicatului maghiar în București, a delăturat planul trupelor mixte, declarând, că ține de periculoasă această organizație și din punct de vedere al culturii românești.

Dacă-i adevărat că s'a făcut această declarație, apoi nu mai avem de adăugat. D. Șoimescu a condus anchetele pentru trupa mixtă în anul trecut și în acest an. El cunoaște în mod hotărât părerea intelectualilor de aci. Am ajuns acolo, ca și în afacerile culturale sinceritatea să ne lipsească total?! Ne place să credem, că nu este așa! D. Șoimescu, a dat dovadă, că înțelege pe deplin rostul mișcărilor concepute de orădani și dacă am înțeles bine, a avut alte păreri.

Privim cu viu interes rezolvarea chestiunilor teatrale, și aci nu se poate rezolva în parte chestiunea teatrului magiar și în parte aceea a teatrului român. Ele trebuie să meargă mână în mână. Oricâte delegații va esmite sindicatul din Cluj la București, starea faptică, ne justifică pe noi! Se va înfăptui, acum ori mai târziu, ca un imperativ al vremurilor Uniunea actorilor într'un sindicat, — separat de sindicatul Directorilor, și se va înfăptui la Oradea-Mare și în alte centre organizația sănătoasă a trupelor mixte româno-maghiare.

S. M.

Abonați-vă la „Vestul României”,

Nouii academicieni

— Mihail Sadoveanu și D. Gusti. —

Academia Română în sesiunea ei ordinară de acuma a urmat la primirea în sânul ei a mareului scriitor român novelist Mihail Sadoveanu și a d-lui D. Gusti sociolog.

În ședința solemnă a Academiei, prezidată de Moștenitorul tronului prințul Carol, aproape în plenul academicianilor și în mijlocul unui auditoriu select și foarte numeros, d. Mihail Sadoveanu și-a rostit discursul de recepție, vorbind despre *poezia populară românească*. În acest discurs în cuvinte reperitoare a relevat că: „Poezia populară reprezintă un lung și aspru amurg de suferință în care s'au zbatut românii având numai credința, care i-a îndemnat să clădească biserici și limba în care au închegat artistic suferințele lor.

Din noianul de doruri și suferințe s'a născut doina. În plângerile ei plutesc negurile veacurilor. Din viforurile trecutului au plutit, îngânându-se până la noi cântecele bătrânești, pasări albastre ale fanteziei.”

Prin opera desvoltată Mihail Sadoveanu a devenit poetul țarinelor noastre, al trecutului nostru, al vitejiei străbune, al curților boeresti — castele cu raposii lor, cu frumușele lor aducătoare de furtuni sufletești, cu seniorii mândri, cari nu s'au dus la cruciade, dar au murit pentru ași apăra moșia lor.

Astfel intrarea lui Mihail Sadoveanu în Academia Română reprezintă pentru cultura noastră sărbătorirea unui suflet de poet, poet care prin lucrările sale a devenit „nemuritor”.

Duminecă după amiază la ora 3 Academia Română a ținut ședința solemnă sub prezenția A. S. R. Principele Carol pentru primirea d-lui Dim. Gusti, care printr'o muncă susținută neîntrerupt și plină de roade în domeniul științei sociale, prin activitatea la universitate, înființarea „Institutului Social Român” prin organizarea de conferințe politico-sociale și-a câștigat pe merit fotoliul de academician.

Înainte de a-și începe discursul de recepție d. Gusti a arătat în câteva cuvinte activitatea predecesorului său, a cunoscutului istoric Constantin Giurescu, aducându-i justul tribut de elogii. Tre-când apoi la subiectul discursului său d. Gusti vorbește despre *Istoricul Academiei și rolul lor în societate*, desvoltând problema valorii lor sociale și umanitare.

În răspuns d. V. Pârvan a arătat activitatea d-lui D. Gusti încă de pe timpul, când își făcea studiile în Germania precum și numeroase lucrări de sociologie.

Arată apoi curentul desvoltat de d-sa la Institutul social român.

Crișana și Frontiera Maramureș

După deschiderea circulației între Oradea-Mare, de-alungul frontierei ni-a marș Maramureș și Sătmar o linie de căi ferate de 100 km., pe teren străin. Credem că este binecunoscută deajuns și situația acestei probleme în desvoltarea noastră economică. Nu ne închipuim, că chestiunea nu cupat cercurile competente și până acuma de bine să atragem atențiunea asupra obiectului cărui împlinire servește mult pentru înflorința dinței în sufletul oamenilor.

Lupta Maramureșului istoric, înfruntată cu județele Bereg, Ugocea și Maramureș care este *hinterlandul* economic-comercial al țării, chemat a ne recompensa pierderea stabilirea frontierei puțin favorabilă spre nord pentru Crișana și Nord-Vestul României prima importanță. Interesele Maramureșului se țin în cea mai bună măsură prin natura împrejurărilor cu care sunt în ferită armonie cu interesele ale neamului întreg. Dacă privim situația în vederea, că suntem complect izolați de Cehoslovacia. Ne taie cel mai scurt drum Frasinii cu Ostul, iar peste Muncaci — Vestul Poloniei, cari linii din punct de vedere economic sunt pentru Cehoslovacia de mică valoare ba chiar superflue, până când pentru o parte din plumănilor de respirație, singurele artere de comunicație cu Cehoslovacia fără a avea foloase reale de Maramureș, care rămâne infundat, ca și ne face să resimțim, — fiind siliți a strădui să-și extindă teritoriul său cca 80 km., — toate urmările sunt sale urcate. Ca stațiuni de garaj și în parte cu Polonia ar fi Frasinii (Körösmező), facerea liniei Dolha—Solyva—Seleușului și Cehoslovacia Hustul și Craia, cari sunt amenajate și aranjate spre acest scop. Prin regularea comerțului cu Ardealul și Ungaria și Cehoslovacia, — iar Sighetul, cel din Moldova cu Cehoslovacia direct — iar după jonctiunea cu Baia-Sprie și Beciu Tapnic-Lăpuș. Borșa legată cu linie normală prin Valea-Vișeuului va deservi circulația cu Polonia, Secuimea și Moldova de nord pentru și Cehoslovacia. Fără aceste stațiuni-găzduiri și stre comerciale nu să pot desvolta, nici în bune condiții închipui. Să nu uităm, că și Cehoslovacia mai ales vor căuta ca să de tranzit să-l desfășure peste România la Levant prin porturile noastre. Aceste rețele noastre de politică comercială-economică au și una latură de și mai mare importanță *tehnico-economică*.

Alianța noastră cu Polonia nu este o importanță strategică-militară pentru că pămâni în Ostul Europei, dacă prin o frumună avem linii corespunzătoare de comunicație. Și celea suspomenite chiar dacă linia Târgu Muncaci—Csap—Ungvár s'ar internaționalizată atunci va trebui să legăm Hustul cu Dolha Târasul cu Dolina în Galiția și Bicsadul eventual și Baia-Mare cu Sighetul, iar Baia-Vișeuul. Liniiile aceste transversate sunt deosebit de importante și pe lângă acestea militare comerțul și-ar scutura fructele *capul larg și adânc de pod* ofensiv în marșul al Cehoslovacilor este o amenințare permanentă, este *ghilera* cea mai vizibilă a vismului imperialist, care căutând interese economice, tinde la granița comună cu Cehoslovacia *încercuriunea noastră*. Dacă nu alta, supra existenței noastre ne impune, mutarea în imposibile din Maramureș și tragerea ghilerei. Noi cu toată inima suntem cu Maramureșul că guvernul se va interesa de o problemă importantă. Maramureș

AVIS.

La 24 Iunie își vor ținea la Beluș de 10 ani și 30 ani absolvenții Liceului Pentru ca să fim de față și aceia, cari acuma sunt 20 ani, vin în locul decedatului nostru secretar — să Vă învii prezentăm și noi, în aceasta zi, văzându-vă purtat valorile vârtejului de acum.

La revedere absolvenții anului 1906 Iunie la Beluș.

Ștefan M. fost Pref. de Direcție

1) Rugăm toate zările să reproducă

INFORMAȚIUNI

D. Theodore I. E. Umbeck a fost numit vice consul pe lângă cons. rep. Statelor-Unite ale Americii.

Primprocurorul Șovrea e vindecat și din 12 Iunie a intrat în serviciu.

D. Dr. Leontin Palladi a fost numit de primarhivar la județul Bihor.

Dr. Dimitrie Găldău medic și-a deschis institutul de physiotherapie în Piața Traian No. 1. Orele de consultație: 11—1 și de la 3—5.

Chaim Schor primrabner din București, a stat câteva zile în Oradea-Mare. A vorbit soldaților, la Rgtul 85 de Inf., fiind de față și d. g-ral Comaneant al Diviziei 17. El este cunoscut orădanilor după acțiunea care, a depus-o acum sunt trei ani în interesul ovreilor expulzați din România.

Comitetul Ateneului Român a ales între membrii săi alături de Goga, Agârbiceanu, Lupaș, etc., pe colonelul Bacaloglu, director la „Cele Trei Crișuri” și pe profesorul Bogdan Ionescu dela Academia de drept din Oradea-Mare.

D-nul Int. Lt.-Col. în rezervă Mihăescu N. Roman Directorul Soc. Cooperative „Leguma” din Oradea-Mare, a fost înalțat la Gradul de Int.-Colonel pe ziua de 10 Maiu 1923.

Chirila Augustin fost primnotar la județ a fost numit de primpretor al plasei centrale, în locul d-lui Dr. Filip.

Congresul ziarștilor minoritari. Sindicatul ziarștilor minoritari își va ține congresul la 7 Iulie la Arad, la care a invitat și toate sindicatele ziarștilor din România.

Expoziția pictorului Camil Vlad mai rămâne deschisă în Oradea-Mare până la 20 cor. când artistul va pleca la Beiuș. Artistul pleacă desamăgit din Oradea-Mare. Desinteresul manifestat de publicul românesc, în comparație cu sprijinul dat altor artiști străini este semnificativ pentru viața dela noi, și ținem să înregistrăm acest fapt cu absolută obiectivitate. Expoziția este deschisă între orele 8—12 și 4—19 la Matula Str. Regele Ferdinand.

Pașapoarte de America se vizează înainte de plecare la consulatul american din București.

Serbarea „România Jună” organizată de „Cele Trei Crișuri” s'a amânat din cauze neprevăzute, și va avea loc Vineri la 22 Iunie cor. tot la teatrul „Regina Maria” și cu programul publicat. Bilete la Librăria Românească, la Biroul Hegedus și la „Cele Trei Crișuri” (Str. Prințul Carol 5).

Funcționarul Pref. Poliției cu 1 Iunie au început concediile de vară, ce se face pe turneuri inclusive până la 1 Sept.

S'a aprobat pensionarea lui Bartolomeu Pásztor funcționar la oraș.

Proprietarii de restaurante au cerut d-lui Prefect să nu fie obligați a da pentru funcționari și ofițeri mâncări cu preț redus.

Secr. Gen. al Minist. Instr. din Cluj a intervenit la d. Prefect să se îngrijească de local pentru birou și locuință funcționarilor dela Insp. Învățământului, care se va instala în Oradea-Mare.

Minist. de Interne a restituit spre complotare propunerea făcută pentru îndeplinirea posturilor vacante la Primăria orașului Oradea-Mare.

Liceele române de stat „Emanuil Gojdu” și „Oltea Doamna” din Oradea-Mare își ține serbarea Olimpiadei, sub patronajul d-lui general Marcel Olteanu, comandantul Diviziei 17-a în ziua de 16 I. c. ora 5 d. m. pe terenul arenei sportive din grădina Redey. Programul serbării este foarte bogat, exerciții libere, fugă de 100 și 400 m., salt în înălțime și prăgînă, execuții cu măciuci. Prețul de intrare de persoană 5 lei. Din suma adunată se vor ajutarea băeții și elevele sărace, dela ambele licee și se va întemeia un fond pentru cohorta cercetașilor.

Minist. de Interne a ordonat că orele de închidere în cafenele și restaurantele dela locaturile balneare să fixeze în orele 23.

Cluma s'a ivit în Africa, Tunis și coloniile franceze.

Inaugurarea tipografiei Justiției române la Cluj. Eri dimineață la ora 10, a avut loc la Palatul Insttției din Cluj o frumoasă solemnitate cu ocazia inaugurării primei imprimerii a justiției române. La această solemnitate a fost de față ministrul justiției d. Th. Florescu cu d-na, președinții de tribunale, președinții curților de apel și magistrați superiori din Cluj și din provincie. După oficierea inaugurării a urmat o adunare a tuturor magistraților, la care a luat parte și d. Ministru al Justiției, care într'o cuvântare a arătat meritele magistraturii ardeleni. La ora 1 a avut loc un mare banchet la Hotelul New-York.

Nouele uniforme. „Monitorul Oficial” No. 54 din 12 Iunie a. c. publică decretul relativ la portul uniformei în armată, cu cuprinsul următor: Pentru ofițerii și trupele combatante inclusiv medicii și veterinarii, culoarea postavului va fi cea kaki, iar pentru ofițerii și trupa necombatantă, se păstrează actuala culoare albastru cenușu. Întreg echipamentul își păstrează forma actuală. Portul echipamentului de culoare albastru-cenușie se tolerează pentru ofițeri, până la 1 Aprilie 1917.

Reforma administrației la Cameră. Înainte de închiderea sesiunii cu 5 minute Min. de Interne A. Văitoianu a depus proiectul de lege asupra reformei administrative. Vice-președintele a întrebat: „dorți urgență”? Sesiunea s'a încheiat, iar proiectul va putea fi studiat de cei chemați, și în afară de comisiile parlamentare. Din aceasta ocaziune Consiliul orașului Oradea-Mare a transmis o adresă de omagiu Min. de Interne.

Interzicerea tiparului rus. În Basarabia, ca și în celelalte provincii alipite, afișele se tipăresc în două limbi. Tot așa și în ce privește titlurile de cinematograf. Printr'o ordonanță recentă, comandamentul militar oprește afișarea oricărei publicații sau afiș în altă limbă, decât cea română. Deasemenea cinematografele au fost oprite a proiecta titlurile și în limba rusă și a tipări programele în ambele limbi — rusă și română.

O cerere a proprietarilor de case din Cluj. Asociația proprietarilor de case din Cluj a hotărât să înalteze d-lui Th. Florescu, ministrul justiției, un memoriu prin care să ceară desființarea oficiului de încartuire și închiriere.

Directorul băncii „Lloyd” continuă să fie menținut în arest Camera de acuzare de pe lângă tribunalul din Timișoara s'a ocupat azi cu cererea de punere în libertate, în schimbul unei cauțiuni, a directorului Schömberg dela banca „Lloyd”. Camera de acuzare a fost pentru punerea în libertate, dar procurorul a făcut apel. Chestiunea va ajunge în curând în discuția Curții de Apel.

Descoperirea unei contrabande. Poliția de frontieră dela Episcopia Bihorului a arestat pe proprietarul Wohl Barna care voia să treacă prin contrabandă peste frontieră diferite monede streine în valoare de 60.000 lei.

Suntem informați că dintr'o farmacie locală ar fi dispărut morfină și cocain-opium în mare cantitate, ajungând în mâna unui individ cehoslovac, care cu ajutorul unui individ din Oradea-Mare, a dispărut din oraș, servind spre scop de contrabandă. Chestiunea a fost publicată și în gazetele din Cluj. (Keleti U.) Poliția anchetează.

Ioan Blaguța țaran, muncitor de lemne din comuna Hotar — din cauza unui accident suferit la tăiatul lemnului la firma „La Roche-Darvas” în pădurea Cuișd — a fost transportat grav rănit la spit. jud., unde la 10 Iunie a încetat din viață.

Vagyon Géza de 17 ani, periculos pungaș de buzunar; dat în judecată pentru multe furturi săvârșite, care în luna Aprilie a fost arestat de către poliția din București și adus la poliția Oradea-Mare pe drum lângă Predeal cu mâinile legate a sărit din tren și a evadat. Eri a fost recunoscut și prins de către agentul de poliție Gh. Cheovari

Delegația socialiştilor din România, compusă din d-nii Pistiner, Moscovici, Flueraș și Mayer, s'a întors dela congresul internațional dela Hamburg.

CRONICA SPORTIVĂ

Rezultatele de Duminecă

Jugoslavia—România 2—1 (2—0). București. Arbitru Retschury (Viena).

În prezența MM. LL. Regele și Regina României, Regele și Regina Jugoslaviei și a A. S. R. Principele Carol și Prințesa Elena s'a disputat marele match internațional pentru cupa de aur „Alexandru I”.

De data aceasta echipa jugoslavă și-a luat revanșă pentru înfrângerea suferită acum un an la Belgrad, cu ocazia nuntii regale.

În prima repriză, jocul se prezintă cu puțină superioritate pentru jugoslavi. Ca urmare două goaluri sunt plasate în barul român de Vinek, interstanga echipei jugoslave.

În repriza doua, românii încep atacuri vehemente și deja în minutul al doilea Wetzer (centru) transformă în goal mingea primită dela Ströck II. În toată repriza românii sunt în mare superioritate, atacând cu vehemență poarta jugoslavă, două goaluri însă marcate de români nu sunt valide de arbitru. Astfel rezultatul rămâne 2—1 în favoarea echipei jugoslave.

Echipa română era compusă astfel: Szatmari (Cluj), Bartha (Oradea-Mare) Kozovits (Timișoara), Jakobi (Cluj), Hönigsberg (Oradea-Mare), Halmos (Timișoara), Ströck II. (Oradea-Mare), Frech I. (Timișoara), Wetzer (Timișoara), Ronay (Oradea-Mare), Drescher (Oradea-Mare).

Egyetértés—Macabea 3—0 (1—0). Arbitru L. Kovács (N. A. C.).

Jocul începe prin ofensiva Macabeilor, care însă nu durează decât câteva minute. După aceasta superioritatea celor dela Egyetértés se evidențiază cât mai pronunțat, fără însă a putea obține vre-un rezultat, apărarea Macabeilor fiind în funcțiune. În prima repriză Macabeii au mai multe eșuri periculoase, cari însă din greșeala înaintașilor nu se transformă. Emoționantă a fost eșirea lui Kinigli II, care reușind să scape prin apărare, șutează mingea în mâinile portarului.

Către sfârșitul reprizei arbitru fuera un hands în apropierea poartei Macabea Frană, half centru dela Egyetértés pasează mingea lui Bodnar, care printr'un frumos șut transformă în goal. (1—0.)

În repriza doua superioritatea Egyetértés este vădită și din cauza că Macabea juca numai cu 10 oameni. Micsinai șutează dela 25 metri, mingea merge încet pe pământ și intră în bar pe lângă portarul Macabeilor. Acest goal putea fi apărut. Către sfârșitul reprizei un corner pentru Egyetértés, din care Micsinai cu corpul plasează al treilea și ultimul goal. Arbitrul Kovács ireproșabil.

Acest match fiind foarte important pentru clasamentul campionatului regional, atmosfera a fost foarte încărcată, ce s'a manifestat prin dese vociferări a publicului la adresa arbitruului și a jucătorilor. Mai ales arbitru a fost des batjocorit. Așteptăm, că organele competente vor lua măsurile necesare, ca astfel de scene să nu se mai petreacă.

***

La concursul athletic pentru campionatul țării organizată la Arad, Reuniunea de gimnastică „Törökves” din Oradea-Mare, a bătut un nou record prin Iosif Platz stabilind recordul României pentru 300 metri fugă plat. la 38⁶/₁₀ sec. (recordul ungar 36²/₁₀). Scheidegger Cristian a fost al treilea la săritura în înălțime.

***

La concursul de luptă organizat de AMTE. din Arad Paul Rolinger din Törökves Oradea-Mare (cat. pană) a eșit primul.

Dela oficiul de închiriere Oradea-Mare.

Oficiul de închiriere în baza legii pentru înființarea oficiilor de închiriere publică de libere și se dau în chirie următoarele locuințe: **La 26 Iunie 1923 ora 3 p. m.:** 1. Str. Calea Victoriei No. 1, 3 camere și accesorii fosta locuință Dr. Radnai. 2. Str. Clujului No. 50, 2 camere și accesorii. 3. Str. Hâromas No. 18, 3 camere și accesorii. **La 27 Iunie 1923 ora 3 p. m.:** 1. Str. Bástya No. 4, 1 cameră și accesorii. 2. Str. Cimitirului Nr. 10, 1 cameră și accesorii. 3. Str. Sft. Ladislau Nr. 41 1 cameră și accesorii. 4. Str. Băilor No. 4, 1 cameră și accesorii. Toți acei cari doresc a închiria locuințele de mai sus, sunt rugați a-și înainta cererile la acest oficiu, împreună cu actele certificate, prin care să dovedească că nu au locuință sau sunt evacuați.

Expoziția ucenicilor din Oradea-Mare la Școala de Stat pentru ucenici

Noul Stat Român are trebuință de dezvoltare în toate direcțiile nu numai intelectuale, ci și fizice, fiindcă dela aceasta depinde dezvoltarea congruentă a unui Stat, care trebuie refăcut din stat agricultor în stat industrial, comercial și intelectual. Faptul, că la noi s'a început o muncă intensivă pe toate terencele, trebuie să recunoască și cei mai șovini dușmani interni și externi. Trebuie să recunoaștem, că deși învingători în războiul mondial, însă am eșit istoviți de puteri. Cu toate acestea, avântul ce a luat dezvoltarea intelectuală de patru ani încoace, poate fi considerat ca o epocă în istoria universală. În nici o țară nu se aduce atâta jertfă pentru învățământ ca în țara noastră, însă vom putea aduce și mai multe sacrificii, pen ru ca să ne putem ocupa poziția pe care o merităm. Noi știm și o știe și străinii, că armata noastră este cea mai disciplinată, că nimeni n'a avut atâtea lupte cu străinul ca și noi, iar cerealele de pe șesurile întinse ale acestei țări sunt cunoscute în toată lumea. Acum ne revine nouă, celor istoviți de putere, ca să ne refacem industrialicește și comercialicește. Când vom avea industrie și comerț național și nu vom fi avizați la un import atât de mare, atunci vom vedea numai, că această țară este un Canaan. Pentru dezvoltarea industriei și comerțului nostru, în primul rând ne trebuie școli și iar școli. Ca să putem face școli, ne trebuie suflete și bani. Fără de aceste condițiuni dezvoltarea va fi lentă și mediocră.

Stăm sub impresia expoziției Școlii de Ucenici industriali din Oradea-Mare din ziua de 14 Iunie, care a fost aranjată cu un fast, cum rareori avem prilej să vedem când e vorba de școală. Programul deschiderii acestei expoziții, atât de bine aranjată de harnicul director al Școlii Ucenicilor Iuliu Mut și colaboratorii săi, a fost onorat prin prezența unor personalități distinse, între cari P. S. Lor episcopii Roman Ciorogariu, Dr Valeriu Frențiu și Dr Florian Stan, Generalul Marcel Olteanu, primarul Bucico, revizorul școlar G. Tulbure, deputatul Dr. Chirvaiu, Prefectul poliției Cătana, prim-notarul Voștinar, consilierul Candrea, sub-revizorii școlar, Coroi, Tripon și Fersigan, mulți intelectuali, industriași comercianți și dame. Programul a fost compus din declamații și cântece executate bine de corul elevilor meseriași de sub conducerea profesorului Silaghi.

Astfel se poate vedea, că începem să ne interesăm și de meseriași. Trebuie să dăm o atențiune cuvenită acestei pături a Societății, fără dezvoltarea căreia un Stat nu este complet. Observăm, că prezența d-lor menționați a făcut o impresie vie asupra celor 2700 elevi, cari cercetează această școală unică în felul ei în întreaga țară, atât în dezvoltare, cât și în aranjament, care le va da un impuls și râvnă la muncă prin care se va dezvolta industria națională.

Desemnele afișate în cele două sale, precum și obiectele expuse și construite ori lucrute de ucenicii dife-

ritelor bresle ne dau dovadă de muncă și pricepere. Vedem din aceste lucrări, că s'a lucrat mult în cursul celor 4 ani, până când s'a putut face această expoziție. Opt profesori titulari și 37 profesori cu ore suplimentare provăd creșterea alor 2000 elevi și 700 eleve.

La aceasta școală înainte cu 5 ani nu găseai 20 de ucenici români, iar în anul acesta 5—600, în curs de de 5—10 ani 1—2000. Astfel să avem și raportul dezvoltării industriale față de alte neamuri.

Să sperăm că factorii competenți vor da mai mare atențiune acestei școli, punându-i la dispoziție mijloacele de educație adevărat națională a clasei mijlocie. Intrucât școlile de ucenici, în felul cum sunt organizate aici în Ardeal, nu le-am găsi și în România veche, ar fi de dorit, ca domnii inspectori pentru aceste școli, să studieze situația și să pretindă Ministerului organizarea tuturor școlilor de ucenici din întreaga țară la fel cu acestea, pentru că s'au dovedit nu numai de practice, ci chiar de o necesitate imperioasă.

Școala este atașat un cămin organizat sub conducerea prof. Epure.

Premiile se vor distribui la 16 cor. Despre lucrări vom vorbi într'un număr viitor.

Directorul Iuliu Mut, a făcut totul pentru reorganizarea învățământului acestei școli. Cele peste 80 clase cu 2700 elevi și eleve formează un alumneu de sine grăitor. Spicim câteva fragmente din vorbirea de deschidere a directorului Mut:

Acești elevi vor forma tagma meseriașilor români și ei vor fi reprezentanții industriei mici: o pătură foarte numeroasă din populația țării, cari nu pot fi lăsați numai în grija patronilor, unde s'ar forma în multe cazuri numai unilateral, producându-se astfel un număr mare de meseriași analfabeți și o parte din ei lipsiți și de cultura sufletească.

Fără acest tip de școală o mare parte a meseriașilor ar deveni un fel de mașinărie, care lucrează numai pentru ce este format și lipsindu-i știința, iar lipsiți totodată și spiritul inventiv, fără care meseriașul nu poate fi măiestru adevărat și nu poate să fie reprezentantul industriei timpurilor noi; deci cu greu s'ar ferici în secolul electricității, când tehnica produce fel și fel de minuni, cari adeseori ne pun în mirare.

Fără acest tip de școală ar fi păcat să adunăm dela țară copii doritori de a îmbrășa industria, căci ei lăsați fără educație potrivită și știința necesară unui meseriaș cult, ar deveni simpli muritori neldestulți cu soarta și instrumente periculoase în mâna celor cu cuget rău.

Să dea Dumnezeu ca aceasta școală să se dezvolte în înțelesul vorbirii de deschidere a revizorului Gheorghe Tulbure și directorului Mut, fiindcă atunci se va contribui la dezvoltarea Statului în măsura pe care o cere neamul.

CRONICA ARTISTICĂ

Di. Jean Proșteanu artistul de violină va un concert în sala Cercului Catolic în ziua din lunie cor. cu programul următor:

- No. 1. *Coralli*: Folies d'Espagne.
2. *Beethoven*: Concert op. 61 Rema cu Cadenze de Ioachim.
3. *Bach*: Sonata Violon Solo.
4. a) *Kreisler*: Caprice Vienois.
- b) *Ernst*: Melodies Hongroises.
5. a) *Paganini*: Caprice XVII.
- b) *Paganini*: God Save The Queen.

Nu mai trebuie să-l facem cunoscut orădenilor. Figura lui simpatică a fost aci bine apreciată bine primită. Acuma sunt vre-o 2 ani, când afe ultima oră pe la noi, și ne-a captivat cu tehnica sa individuală, care suportă critice cu cei me vestiți artiști de violină din lume. Stacatele, arpeggiile, flageolettele sale a pus în uimire și public străin, care la apreciat. Este într'un turneu pe la m și avem încredințarea că publicul artistic din Oradea fără deosebire de naționalitate, îl va sprijini stând la Concertul său. Concertul se va începe orele 9, acompaniamentul îl prevede Dna Lengy din Sân-Mărtin. Biletele spre vânzare la Librar Românească și Biroul Hegedüs.

Liceele confesionale românești*)

La ordinea zilei avem astăzi chestiunea școlilor confesionale românești, cari după cât se aude și chiar afirmă de unii, ar fi amenințate cu desființarea.

Văd o mare deprimare în rândul acelor, cu sacrificii mari au luptat pentru cauza românilor în decursul timpurilor și cred că au mai dreptate când ei cu aceiași dragoste, ca și în trecut vor să-și continue opera lor de propagarea culturii românești.

Înainte de a intra în tratarea chestiunii de fond, țin să amintesc că sacrificiul ce face distincția corp didactic a școlilor confesionale, este mai presus de orice faptă măreață, intru cât pe un timp ca cei de astăzi, când atmosfera este încărcată de un mentalism acut ei își continuă opera lor culturală, pentru un salariu derizoriu.

Se vizează în primul rând liceul din Beiuș școala normală din Oradea-Mare, etc.

Pentru ce? Pentru că acestea au fost temple unde s'a ars focul sacru al românismului, la cărui lumină și căldură au crescut atâtea generații în decursul timpului.

Pe urma acestor școli noi culegem astăzi roadele, căci din aceste temple sacre au eșit tot acei ce au stat straje neadormite, veghind destinul românismului în luptă continuă cu dușmanii care căutau să-l înmormânteze.

Aceste școli ne-a dat întreaga pleiadă de martiri pe care-i cunoaștem: Lucaciu, Clurdaru, Bolcas și alții.

Astăzi când România dela un buget de 60 milioane în 1914 a ajuns la un buget de 16 miliarde, mulțumită în mare parte izvoarelor de aci, cred că nu fi prea mic procentul de câteva milioane anual pentru aceste școli.

Apoi aceste școli, cari au la bază pe lângă cultura generală, o educație specială națională și moralo-religioasă, sunt absolut necesare pe nișă și timpuri ca cele de după războiu.

La toate aceste se va răspunde că interesul mari de stat impune, acest sacrificiu, intru cât de menținerea lor, se vor lega minoritățile pentru a-și menține școlile.

Răspund cu clauza propusă și admisă de Liga Națiunilor, că:

Minoritățile se vor bucura de toate drepturile acordate cetățenilor din statul cărui aparține, atâta timp cât se vor identifica cu interesele statului respectiv, în caz contrar statul are dreptul a uza de toate mijloacele, pentru a-și asigura liniștea internă și siguranța.

Școlile confesionale românești, unde se dă tineretului român o cultură generală și educație pu națională, nu pot fi puse pe acelaș plan cu școlile confesionale minoritare.

Avem o mare datorie să respectăm operele care-și au un trecut istoric și care prin aceasta au devenit monumente istorice.

Nu trebuie trecut cu vederea că aceste școli își au la bază pe lângă cultura generală, educația moralo-religioasă, către care trebuie să tindă școala noastră de azi, pentru asanarea relelor ce există în societate.

E. H.

Organizarea filialei Societății „Principele Mircea“ la Oradea-Mare

Societatea „Principele Mircea“ pentru protecțiunea copiilor în România sub Înalta Prezidenție a M. S. Regina Maria a României dorind a înființa o filială și în Oradea-Mare, suntem informați că d-na Victoria general C. Dumitrescu, de acord cu d Bucico primarul orașului luând inițiativa, au convocat o adunare care va avea loc Duminecă 17 Iunie 1923 orele 11 în sala cea mare a primăriei, la care au invitat a lua parte toate notabilitățile din oraș cu doamnele, pe toți medicii cu doamnele, toate comitetele de binefacere, etc. precum și o mulțime de persoane indicate a contribui la realizarea acestei filiale.

La această adunare poate lua parte de altminteri orice altă persoană, chiar fără a fi primit asemenea convocare scrisă.

Scopul urmărit de această societate prin centrală ca și prin filialele ei este: ocrotirea copilului — oricare ar fi situația lui, ocrotirea femeii însărcinate și a mamei lehuze sau care alăptează.

Întreagă societate cade de drept sub controlul Direcțiunii Asistenței Publice, iar administrarea ei se face de către un comitet local compus din 14 membri, dintre cari fac parte obligator cel puțin 2 medici, un jurisconsult, un economist, un pedagog și cel puțin 3 doamne; iar de drept fac parte din comitet Primarul și Șeful Serviciului Sanitar.

Comitetul central este prezidat de către M. S. Regina.

Societatea se compune din membrii fondatori și activi.

Membrii fondatori sunt aceia, cari plătesc odată pentru totdeauna 500 lei sau se angajează a plăti anual câte 100 lei cel puțin; iar membrii activi acei cari plătesc o cotizație anuală de 12 lei.

În fine prin diferite serbări, chete, etc. se caută a se asigura fondurile necesare filialei pentru întreținerea instituțiilor ei.

Având în vedere scopul urmărit de societate, instituțiile de acest gen în orașul nostru și mijloacele financiare reduse de care dispun, credem că întreaga populație bihoreană se va grăbi

să dea mai întâiu tot concursul necesar la realizarea filialei, prin constituirea comitetului respectiv iar apoi obolul lor pentru strângerea fondurilor necesare funcționării, în cât mai bune condițiuni a instituțiilor dependente de ea.

Fondurile ce se vor strânge sunt destinate exclusiv filialei din Oradea-Mare, de care va depinde și tot ceea ce se va crea în jud. Bihor.

Societatea deși fondată abia în anul 1920, a reușit să creeze până în prezent mai mult de 30 filiale.

Dintre acestea cităm pe cele din Alba-Iulia, Baia-Mare, Brașov, Cernăuți, Cluj, Petroșani, Sibiu, Sighetul-Marmației, Timișoara, Bălgrad, Chișinău, Orhetu, etc., etc.

Organizarea Cercului Vânătorilor la Oradea-Mare

Cercul Vânătorilor din întreaga Țară de sub Prezidenția M. S. Regelui a însărcinat pe d. Director — Maior Greceanu cu organizația unei filiale la Oradea-Mare, pentru județul Bihor. În acest scop a fost convocată o întrunire pe ziua de 12 cor. la care au luat parte, d-nii Greceanu, Priminginer, Dir. de Poliție Bumescu, Șef la P. T. T. pens. Butyka, șef. Slavik, Comdt. Of. de Poliție G. Morariu, Avocat Dr. St. Venter, P. I. Băncillă, Const. Bogdan, Fr. Darabanth, și alții.

S'a hotărât înființarea Cercului la Oradea-Mare. Conform statutelor s'a autorizat cu conducerea interimală a Cercului Dimitriu Greceanu, Morariu, Slavik. S'a hotărât ca să se intervină la Societățile vânătorilor din Oradea-Mare „Căprioara“ și „Societatea Vânătorilor din județul Bihor“ pentru contopirea în Cerc.

După cum suntem informați comitetul executiv a „Societății Vânătorilor din județul Bihor“, va ținea o ședință la Prefectura județului în 16 cor., la orele 6 p. m. în care va hotărî și asupra convocării Adunării Generale pentru a lua o hotărâre la propunerea noului Cerc.

Articolele ziarului „Vestul României“

ULTIMA ORA

Parul nostru va organiza pe zilele din Sâmbătă și 1 Iulie Duminică corbări populare în parcul Eminescu. Curat este destinat pentru augmentarea fondului necesar la susținerea unui cotidian în Oradea-Mare. Pentru asigura distracțiilor se va organiza un spectacol special, care va alcătui programul și jocuri, declamații, tombolă, cofetiere de vară, cântece etc.

Se vor ridica gerete speciale, pentru ca să fie servit cu mâncări, beuturi calde, va juca muzica militară și tanțuștii din Oradea-Mare. Se va compune și sebit program de cabaret. — un fel de glosări de pe la noi, o revistă de pe scena construită anume în scop.

Retrecerea de vară va avea loc pentru invitati în sălile Restaurantului Loyd etc.

Vom convingerea, că vom primi ajutor modest dar prețios al tuturor. Am și până acuma aceea ce vrem să arătăm am arătat aceea ce vom fi pentru intereselor țării.

Metalluri vom publica în numărul viitor.

Limitarea recursului d-lui Schina

Se știe că cu prilejul judecării recursului d-lui casația ajunsese la o divergență în ce privește două motive au fost judecate Marți, proiectul de divergență, sub preșidenția d-lui Jeanu.

Pe astă dată recursul a fost admis, ținându-se de faptul că prin noua lege de organizare se prevede că tragerea la sorti a cererilor ce urmează să înlocuiască pe consilierii se poate face doar dintre magistrații disponibili la acel moment, ceea ce n'a fost cazul aci.

Prin decizia camerei de punere sub dosar a fost trimis din nou spre judecarea de punere sub acuzare din Craiova. Până la această nouă judecare, d-nii Schina, Jeanu și Constantinescu rămân încă arestați.

Vizita Regelui Ferdinand al României la Varșovia a fost fixată la 24 și 26 Iunie. În suita Regelui vor lua parte prim-ministrul Bratianu, ministrul de externe Duca, ministrul domeniilor Constantinescu, ministrul instrucțiunii Angelescu, mareșalul Curții regale Mișu și consilierul Greceanu.

***

Refugiații ucraineni evacuează Basarabia. Cu un tren de azi noapte au părăsit Bucureștii un grup de 300 refugiați ucraineni, luând drumul spre Hamburg, prin Cehoslovacia și Germania, pentru America. Emigrarea se face de către o societate care a organizat transporturi săptămânale.

***

Rusciuk 14. Din Sofia vine știri că Stamboliiski se află actualmente în regiunea muntoasă Panaglimriște, probabil pentru a organiza o contrarevoluție. El a fugit la Siavovița, acolo era păzit de o gardă compusă din jandarmi, țărani, care a opus o îndârjită rezistență de 72 ore revoluționarilor ce venise ca să aresteze pe Stamboliiski. Din partea guvernului actual s'a trimis două regimente de cavalerie pentru a înconjora regiunea Panaglimriște și a prinde pe fostul prim-ministru.

***

Din Constanța se anunță, că după știrile venite din Constantinopol, trupele grecești din Tracia ar fi trecut pe teritoriul bulgar. Evident că vestea e cu totul de domeniul fanteziei, dar e sigur că ea va ajuta destul la creșterea panicii în jurul evenimentelor din Bulgaria.

***

Constanța, 14. — Cu ocazia dezarmării țăranilor din regiunea Sofiei, un grup de 8—10 jandarmi au fost omorâți de țărani. Guvernamentul au răspuns cu salve de artilerie distrugând locuințele sătenilor.

***

Din Bruxelles se anunță, că Senatul belgian a respins cu 140 voturi contra 4 proiectul de lege referitor la sistarea Universității franceze din Gand și înlocuirea ei cu o universitate flamandă. În urma acestui vot de blam guvernul Theunis a demisionat.

Din Sofia se anunță, că Stamboliiski a fost prins, și în situația aceasta a declarat înaintea autorităților noului guvern că se predă. În urma acestuia Stamboliiski a fost deportat la Tatarbazargic, unde mulțimea strânsă în jurul lui l-a insultat, voind să-l linșeze. Însă delegații guvernului l-au readus în automobil la Siavovița. În drum spre această localitate automobilul a fost atacat de țărani înarmați, însă în acest tumult lui Stamboliiski i-a reușit să se refugieze. Țăranii s'au pus în urmărirea lui și aflându-l au tras focuri de armă asupra lui Stamboliiski, care a căzut mort.

***

Belgrad, 14. — Situația din Bulgaria nu este încă clarificată. Pe când guvernul asigură că în țară domnește liniște deplină, se constată că pe alocuri partizanii lui Stamboliiski opun rezistență. Totuși se constată că rezistența țăranilor este ușor înlăturată de noua administrație. Din altă sursă se anunță că în mai multe comune au avut loc ciocniri grave între partizanii guvernului și țăranii lui Stamboliiski.

AVIZ

Rugăm pe toți colegii cari au asolvat în anul 1913 la Liceul din Beiuș, să binevoiască a ne trimite de urgență adresa, comunicându-ne totodată, dacă doresc a lua parte la convenirea ce va avea loc în ziua de 24 Iunie a. c. la orele 8 a. m. în Beiuș. Rugăm toate ziarele din țară să binevoiască a rproduce acest aviz.

Ioan Ilie

secretar la Prefectura județului Bihor și a orașului Oradea-Mare.

AVIZ

D-nii membri ai Societății Cooperative de grădinărie „Leguma“ din Oradea-Mare, sunt rugați a ridica Carnetele, Contra Cost 183 Lei, chiar dela Chioscul în Piața Unirei locul de vânzare a Zarzavaturilor, cu preț redus; în fiecare zi între orele 7—10 dimineața.

Direcțiunea.

Ziarul nostru pentru a putea informa pe ceteri cât mai bine și mai urgent, caută în tot județul corespondenți. A se adresa de urgență la redacția ziarului „Vestul României“, Tipografia Românească Oradea-Mare, chiar de acum. S'ar preferi corespondenți prin telefon.

GRĂDINĂ DE VARĂ.

Am onoare a aviza Onor. public că am redeschis RESTAURANTUL DIN NOU TRANSFORMAT

La „DEALUL ZORILOR“ HEGYALJÁHOZ

Pentru comoditatea publicului dornic de distracție am aranjat separeuri, unde pe lângă aerul plin de miresme al dealurilor, stă la dispoziția publicului băuturile, vinurile proprii și mâncările calde și reci cu prețuri convenabile.

Pentru serate și banchete dispun de săli deschise și închise. Zilnic concertează o muzică distinsă. Cere sprijinul Onor. public

STEFAN VICSAY

Proprietarul Restaurantului fost „Karger“.

DIVERSE ȘTIRI POLITICE

Consiliul de miniștri ținut azi dimineață a să se acorde ospitalitatea țării refugiaților bulgari.

D. Brătianu, ministru de finanțe, a expus vizitei sale în streinătate.

D. V. Sassu, ministru al industriei, a supus arii consiliului noul tarif al exportului, a fost aprobat. Taxele vamale au fost la 10 mii lei pentru un cap de vită și 2 jumătate pentru un ou.

S'a discutat apoi regimul grâului și chemarea aprovizionării cu lemne, care se va face uniunea Forestieră din Ardeal. Această va furniza 20.000 vagoane de lemne pe de 3200 lei vagonul.

***

Regele Alexandru rechemat în Serbia. Știri cu evenimentele din Bulgaria, care ar avea eventual serioase repercursiuni asupra ei din întreaga peninsulă balcanică, guvernul a rugat pe regele Alexandru să se înade urgență la Belgrad. Suveranul jugoslavist deci chiar eri Bucureștii, plecând cu un special spre Belgrad. Regina Marioara va mai în să câteva zile în țară.

***

În chestiunea Ruhrului tratativele continuă Anglia, Franța, Italia și Belgia. Se pare că un dezacord se accentuează între ei din Londra și cel din Paris, pe care se silește să-l înlăture.

Ziarul „Isvestla“ din Moscova anunță că la 14 Iunie va avea loc o licitație publică la Marsilia, cu care ocazia se vor vinde 18 vapoare rusești, transportate acolo de Wranghel. Se pare că e vorba de vapoare de război.

Guvernul sovietic a protestat contra vânzării acelor vapoare. Ziarul rusesc deduce că guvernul român ar avea intenția, să le cumpere și că se va folosi pentru acestea de creditul de 100 milioane franci, acordat de guvernul francez pentru înarmări.

***

Lausanne, 13. — Se confirmă din nou întreruperea tratativelor din cauza intransigenței delegațiunii otomane relativ la chestiunea plăților datorite de turci. Aliații, cer ca plata dobânzilor susnumitei datorii să fie continuată în lire sterline, după cum este stabilit, pe când delegațiunea otomană insistă cu tenacitate, ca plata să se facă în franci.

***

Berlin, 13. — Reprezentanții unităților economice profesionale din Renania au ținut la Elberfeld numeroase întruniri, la care s'a exprimat voința unanimă, de a ține în mod ferm ca Renania să rămână cdmplex liberă, aparținând Germaniei, hotărând totodată, ca lupta să continue inflexibilă.

Toți depozitarii de zulare cari doresc să desfacă și ziarul nostru, să se adreseze direct Administrației ziarului la Oradea-Mare, Str. Fr. Deák No. 2.

CRONICA ECONOMICĂ

Pâinea și făina sunt la ordinea zilei prin toate ziarele. Mai ales în vederea recoltei puțin îmbucurătoare, cu urcarea prețurilor de atâtea ori nemotivată, spunem că trecem peste grele griji pentru pâinea de toate zilele. Nu este destulă lupta pentru existență, pe lângă aceea că zilnic te trezești cu urcări de prețuri, dar mai vine și grija de a căuta izvoarele, de unde vei afla pâine?

În special la Oradea-Mare făina să vinde acum cu 5'50, 5'60. Morile nu au făină, brutarii, trebuie se o cumpere dela firme cari aduc cereale pe sub mână, din vechiul Regat. Particularii și brutarii s'au plâns autorităților că sunt siliți să cumpere făina scumpă, și au cerut urcarea prețurilor. O ordonanță ministerială a fixat odată prețul făinei la 4'50, în urma unui raport s'a schimbat prețul la 5'25. Totuși se vinde mai scump. Amintim deocamdată numai firmele Kolliner și Iakab, cari liferă făina.

Către acestea mizerii grâu nu mai este, secara-i mai scumpă decât grâul, și așa făina amestecată vine mai scumpă, decât cea curată de grâu.

Aici ajungem! Regimul de grâu, făină, pâine ori să fie lăsat liber în comerț, ori să fie organizat astfel, ca ori-ce speculă să fie eschisă. Altfel, unii se îmbogățesc, iar alții duc greul zilelor cu munca în spate.

Cursul devizelor la Oradea-Mare

15 Iunie 1923

Coroana maghiară	47
Marca	19
Coroana austriacă	355
Coroana Cehă	598
Francul francez	13
Francul elvețian	3575
Dollarul	200
Lira	925
Fontul șterling	962

Bursa din Zürich

BERLIN — — — — —	0005050
NEW-YORK — — — — —	55650
LONDRA — — — — —	2567
PARIS — — — — —	3511
MILANO — — — — —	2575
PRAGA — — — — —	166550
BUDAPESTA — — — — —	007
VIENA — — — — —	

DIVERSE ȘTIRI ECONOMICE

Exportul de ouă. Ministerul de Industrie și Comerț a încuviințat în zilele acestea exportul ouălor, care dispoziție a avut ca urmare, imediată creșterea bruscă a prețului ouălor, înregistrând o urcare dela 80 bani la 2 lei bucata. Cu toate că taxa de export impusă ouălor este 2 lei 50 b. de ou, totuși să exportează, deoarece în Elveția unde se exportează ouăle se plătesc cu 1 franc 20 centime, adică cu 40 lei un ou. Cum însă populația suferă în urma acestei dispoziții la Cluj s'a luat măsuri să nu se permită esirea ouălor destinate pentru export, decât după ce vor fi satisfăcute nevoile populației. Să fim și noi cu atențiune.

Nouă monedă metalică. Adunarea deputaților a votat în ședința din 29 Mai, proiectul de lege pentru înlocuirea monedei de hârtie de 1, 2, 5 lei cu monedă metalică, până la o valoare de 600 milioane lei. În acest sens guvernul a încheiat o convenție cu Banca Națională.

Secția contravențiilor a pedepsit: 1. pe birjarul Bodo Francisc pentru că a pretins mai mult decât este stabilit prin tarif, la închisoare 5 (cinci) zile și amendă în bani 1000 lei. 2. Pe birjarul Madas Bela pentru că nu i-a fost afișat tariful în birje, la închisoare 3 (trei) zile și amendă în bani 500 lei. 3. Pe Reich Antoniu pentru nerespectarea oarelor de închidere la amendă în bani 600 lei. 4. Pe Tiszai Ștefan la amendă în bani 400 lei pentru că nu și-a trimis ucenicul regulat la școală. 5. Pe șoferul Benedek Mayer la amendă în bani 1000 lei, pentru că felinarele nu i-a fost aprinse seara la automobil.

Regatul România.
Dr. IOAN MOLDOVAN, notar public în ALEȘD

Nr. np. 297/1923.

Publicație de licitație

Subsemnatul Dr. Ioan Moldovan notar public în Aleșd prin aceasta public, că în baza ordonanței No. 5768/1923 a Președintelui Tribunalului Ilfov din București secția I. comercială și în baza sezișării creditorului „Creditul Extern” Societate Anonimă, cu sediul în București Strada C. A. Rosetti No. 37 în paguba și detrimentul debitorilor tardiv în plata creanțelor de 1,929.500 Lei și accesorii și 183.732 Lei 50 bani și accesorii se vinde în licitație publică prin intervenția mea la 2 Iulie 1923 (unamienouășutedouăzecișitrei) la ora 3 după amiază în biroul meu oficial din Aleșd (casa Primăriei) următoarele bunuri mobile, constituite ca gaj în favoarea susnumitului creditor și anume:

1. Circa 3000 (trei mii) metri steri (cubi) lemne de foc esență, fag, tăiate și aflate în gara (halta) Șuncuiș, județul Bihor.
2. Circa 3000 (treimii) metri steri (cubi) lemne de foc esență, fag, tăiate și aflate în jurul liniei de Decauville, care deservește aceasta exploatare, în hotarul comunei Șuncuiș, jud. Bihor.
3. Circa 30.000 (treizeci mii) metri steri (cubi) lemne de foc esență, de fag, tăiate și aflate în pădurea Șuncuiș, județul Bihor.
4. Două locomotive de cale ferată, 11 unsprezece vagonete acoperite, 35 treizecișicinci vagonete descoperite și 10.000 (zece mii) metri șine de linie ferată Decauville aflate în pădurea Șuncuiș, județul Bihor.

Condițiuni de licitație:

1. Toate bunurile mișcătoare înșirate mai sus se vor vinde într'un stoc.
2. Prețul de strigare va fi 2,200.000 zis două milioane două sute mii lei, dar la caz de nevoie mișcătoarele supuse licitației se vor vinde și sub acest preț.
3. Amatorii de licitație sunt obligați a depune la mâna notarului public funcționar, înainte de începerea licitației ca cauciune 10% zis zece la sută a prețului de strigare și aceasta cauciune și va întregi în cursul licitației imediat conform ofertelor mai ridicate.
4. Cumpărătorul adjudecatar va fi obligat a plăti imediat la mâna notarului public funcționar prețul de cumpărare în numerar, iar la caz contrar își va pierde cauciunea în favorul creditorului următor și în cursul licitației continuată imediat nu va mai lua parte.
5. Cumpărătorul va fi obligat a transporta materialul lemnos cumpărat pe liniile de cale ferată îngustă sau sub orice altă formă în termen de 1 (un) an socotite din ziua licitației, iar calea ferată îngustă adevă șinele de cale ferată, precum și locomotivele și vagonetele cumpărate la trei (3) luni după termenul de mai sus.
6. Cumpărătorul adjudecatar e obligat sub sancțiunea din punctul 5, a plăti imediat la mâna notarului public funcționar taxa de 1% zis una la sută impozit pe cifra afacerilor.
7. Creditorul următor Creditul Extern S. A. nu la nici o răspundere pentru cantitatea și calitatea bunurilor mobile supuse licitației.
8. Bunurile mobile supuse licitației se pot privi la fața locului înainte de licitație.

Dat în Aleșd, la 14 Iunie 1923.

Dr. Ioan Moldovan,
notar public.**Publicațiune.**

Se aduce la cunoștința celor interesați oficială de închidere pentru toate localitățile oraș de cl. I. este 2 dim. Până la acea se plătește nici o taxă.

Oradea-Mare, la 14 Iunie 1923.

(ss.) Aurel
Prefect de**PUBLICAȚIUNE**

Conform hotărârei consiliului orașului 1923 aduc spre cunoștință generală că vară a lui Carol Pankolits din parcul Bună zonal de vară s'a fixat următoarele prețuri:

1. Scaldat pentru bărbați ori femei 8 Lei.
2. Abonament pentru întreg sezonul 12 Lei.
3. Abonament exclusiv pentru înainte numai după masă 300 Lei.
4. Taxa instrucției de innotat pe sezon 300 Lei.
5. Taxa instrucției de innotat separat de sezon 150 Lei.
6. Pentru haine de scaldă la bărbați 7 Lei.
7. Pentru haine de scaldă la femei 5 Lei.
8. Pentru pălărie de scaldă 1 Lei.
9. Pentru cîrșaf 3 Lei.
10. Pentru păstrarea valorilor 1 Lei.
11. Pentru păstrarea și spălătul hainelor a particularilor pe sezonul întreg a) la bărbați b) la femei 140 Lei.
12. Copii dela 10 ani în jos pentru sezon numai jumătate, adevă 4 Lei.
13. Funcționarii primăriei precum și beneficiarii de o reducere de 50%, dacă vorzitate de funcționari ori aparținători acestora Oradea-Mare, la 8 Iunie 1923.

Primăria orașului Oradea-Mare

Publicațiune.

Primăria orașului Oradea-Mare în temeiul Ministerului de Interne No. 24773/1921 pe baza hotărârii consiliului orașului Oradea-Mare cu începere dela 12 Iunie 1923 următoarele prețuri maxime:

Prețurile în restaurant.

Supă de carne	2.-
Rasol cu sos 200 gr. carne 20 gr. sos	9.-
Ori ce fel de legumă uscată ori verde de zarzavat 100 gr. carne de vită	10.-
Ori-ce fel de legume uscate ori verde de zarzavat fără garnir de carne	6.-
Ori-ce fel de legumă uscată ori verde de zarzavat 100 gr. carne de porc	12.-
Papricaș de vițel (200 gr. carne)	10.-
Tocană cu castron (100 gr. carne)	8.-

Fripturi.

Friptură pregătită din carne de vită, carne friptură la tavă cu sos, friptură à la Stefania umplută cu ou, friptură cu slănină, friptură cu usturoiu, friptură de carne albă, friptură mușchiu	10.-
Friptură pregătită din carne de vițel 200 gr. carne, rărunchiu, pulpă de vițel și piept de vițel	11.50
1 porțiune prăjitură 150 gr.	7.-
1 litru vin de masă	12.-

În restaurante funcționarii publici de oraș dela oricare articolu maximat rescumpărării respectivei carnet de masă cu o reducere de 50%.

HACKMAYER

CROITOR BĂRBĂTESC

CROITORIE ORIGINALĂ FRANCO

STOFE ENGLEZE ÎN DE

ORADEA-MARE. — Str. AVRAM IANCU

TELEFON 3-98

PRODUSELE FABRICII DE BERE
CZELL
DIN CLUJ

Berea nutritoare „Hercules”**și Berea deschisă „Monoștor”**

Din cauza calităților lor neintrecute sunt Mărcile Conducătoare

Cine dorește să bea bere bună să ceară pretutindeni numai pe acestea.

Depou principal **“ORIENT”** S. A. pentru Industrie și Comerț
la Oradea-Mare **“ORIENT”** Str. Gilányi, 5—7. Telefon 3